

P. S. SCIENCE & H. D. PATEL ARTS COLLEGE, KADI

Internal Examination

M. A. Semester - I

[Mark : 40

9-10-2015]

Sanskrit - 101

[8-30 to 10-00

॥ श्री कालिदास कृत - अभिज्ञानशाकुन्तलम् ॥

1. (अ) नीचेनामांथी गमे ते त्रधा श्लोकोनो अनुवाड करो.

9

- (1) ग्रीवाभङ्गाभिरामं मुहुरुनुपतति स्वन्दने बद्धदृष्टिः
पश्चार्धेन प्रविष्टः शरपतनभयाद्भूयसा पूर्वकायम् ।
दर्भैरर्धावलीढैः श्रमविवृत्तमुखभ्रंशिभिः कीर्णवत्मा
पश्योदग्रप्लुतत्वाद्वियति बहुतरं स्तोकमुर्व्या प्रयाति ॥
- (2) स्तनन्यस्तोशीरं शिथिलितमृणालैकवलयं
प्रियायाः साबाधं किमपि कमनीयं वपुरिदम् ।
समस्तापः कामं मनसिजनिदाधप्रसरयो -
र्नुतु ग्रीष्मस्यैव सुभगमपराद्धं युवतिषु ॥
- (3) रम्यान्तरः कमलिनीहरितैः सरोभिः
छायाद्द्रुमैर्नियमितार्कमयूरखतापः ।
भूयात्कुशेशयरजोमृदुरेणुरस्याः
शान्तानुकूलपवनश्च शिवश्च पन्थाः ॥
- (4) चूतानां चिरनिर्गतापि कलिका बध्नाति न स्वे रजः
संनद्धं यदति स्थितं कुरबकं तत्कोरकावस्थया ।
कण्ठेषु रखलितं गतेऽपि शिशिरं पुंस्कोकिलानां रतः
शङ्के संहरति स्मरोऽपि चकितस्तृणार्धकृष्टं शरम् ॥
- (5) शैलानामवरोहतीवं शिखरान्युन्मज्जतां मेदिनी
पर्णाभ्यन्तरलीनतां विजहति स्कन्धोदयात् पादपाः ।
संतानात् तनुभावनष्टसलिला व्यक्तिं भजन्त्यापगाः
केनाप्युत्क्षिपतेव पश्य भुवनं मत्पाश्वरुमानीयते ॥

(1)

[P.T.O.]

(બ) નીચેનામાંથી ગમે તે બે વાક્યો સસંદર્ભ સમજાવો.

5

- (1) સર્વથા ચક્રવર્તિનં પુત્રમાપ્નુહિ ।
- (2) તતો ગણ્ડસ્યોઽપરિ પિણ્ડિકા સંવૃત્તા ।
- (3) કિં વીજયતો માં સચ્ચૌ ।
- (4) વનોકસોઽપિ સન્તો લૌકિકજ્ઞા વયમ્ ।
- (5) ઉત્સવપ્રિયા યલુ મનુષ્યાઃ ।

2. 'અભિજ્ઞાન શાકુન્તલમ્' ના ચતુર્થ અંકનું રસદર્શી વિવેચન કરો.

અથવા

14

2. ટૂંકનોંધ લખો. (ગમે તે બે)

- (1) કરભર પ્રસંગે
- (2) 'અભિજ્ઞાનશાકુન્તલમ્' નું શીર્ષક
- (3) હંસપદિકાનું ગીત.
- (4) દુર્વાસાનો શાપ.
- (5) કાલિદાસનું પ્રકૃતિનિરૂપણ

3. નીચેનામાં ગમે તે છ પ્રશ્નોના એક-બે વાક્યોમાં જવાબ લખો.

12

- (1) 'અભિજ્ઞાનશાકુન્તલ' ના નાન્દી શ્લોકમાં કોની સ્તુતિ કરવામાં આવી છે ?
- (2) દુષ્યન્તનું આશ્રમમાં આગમન થયું ત્યારે કણ્વ કયાં ગયા હતા ? શા માટે ?
- (3) આશ્રમમાં પ્રવેશતા રાજાને કેવાં કેવાં દંશ્ય જોવા મળે છે ?
- (4) રાજા દુષ્યન્તને ભમરા પ્રત્યે શા માટે ઈર્ષ્યા થાય છે ?
- (5) દુષ્યન્તે શકુન્તલાને આપેલી વીંટી દુષ્યન્ત પાસે કેવી રીતે આવે છે ?
- (6) કણ્વઋષિના આશ્રમની તાપસ કન્યાઓનાં નામ આપો.
- (7) હંસપદિકા રાજાને શું કહીને ઉપાલંભ આપે છે ?
- (8) પરોપકારી પુરુષની પ્રકૃતિ કેવી હોય છે ?